

Fagovergripende skrivehandlinger å beskrive - å gjøre rede for

Gardermoen 23. oktober

Trondheim 29. oktober

Bergen 31. oktober

Tromsø 6. november

Sonja Arnesen Ingrid Metliaas

Skrivesenteret

Nasjonalt senter for skriveopplæring
og skriveforskning

Å beskrive og å gjøre rede for

- Hvordan kommer dette til uttrykk i de ulike læreplanene?
- Hva kjennetegner slike tekster
- Støttestrukturer til slike tekster
- Arbeidsoppgave

Instruksjonsverbene i de ulike læreplanene

Norsk:

- **beskrive** grammatiske særtrekk i norsk og sammenligne med andre språk
- **beskrive og vurdere** hvordan språk og sjangere brukes av representanter for ulike yrkesgrupper og i ulike sosiale sammenhenger
- **gjøre rede for** et bredt register av språklige virkemidler og forklare hvilken funksjon de har
- **gjøre rede for** argumentasjonen i andres tekster og skrive egne argumenterende tekster på hovedmål og sidemål

Inngår som førsteledd i følgende oppgavetyper:

- tolke og vurdere sammenhengen mellom innhold, form og formål i sammensatte tekster

Å beskrive i yrkesfagene

Programområde	Læreplanmål
Bygg og anleggsteknikk:	<ul style="list-style-type: none">• beskrive egenskapene og bruksområdene til materialene som brukes i en arbeidsoppgave og beskrive alternative materialvalg
Design og håndverk	<ul style="list-style-type: none">• beskrive kultur- og håndverkshistorie, tradisjoner, organisering og særpreg i noen yrker innen design og håndverk
Elektrofag	<ul style="list-style-type: none">• beskrive prinsippet for fordelingsanlegg og jordingssystem i en bolig
Helse og oppvekstfag	<ul style="list-style-type: none">• gjere greie for og gi døme på kva haldningar, verdier og menneskesyn er, med utgangspunkt i ulike psykologiske perspektiv

Å beskrive i yrkesfagene

Programområde	Læreplanmål
Naturbruk	<ul style="list-style-type: none">• beskrive og presentere et produkt rettet mot en aktuell målgruppe
Resturan og matfag	<ul style="list-style-type: none">• gjere greie for råvarer, mat og drikke som inngår i restaurant- og matfaga, næringsinnhold, eigenskapar og bruksområde
Service og samferdsel	<ul style="list-style-type: none">• gjøre rede for verdikjeden for et produkt
Teknikk og industriell produksjon	<ul style="list-style-type: none">• beskrive egenskapene og bruksområdene til materialene som er brukt i arbeidsoppgaver, og beskrive alternative materialvalg

Eksempler på oppgave [\(NOR1206, V2017\)](#)

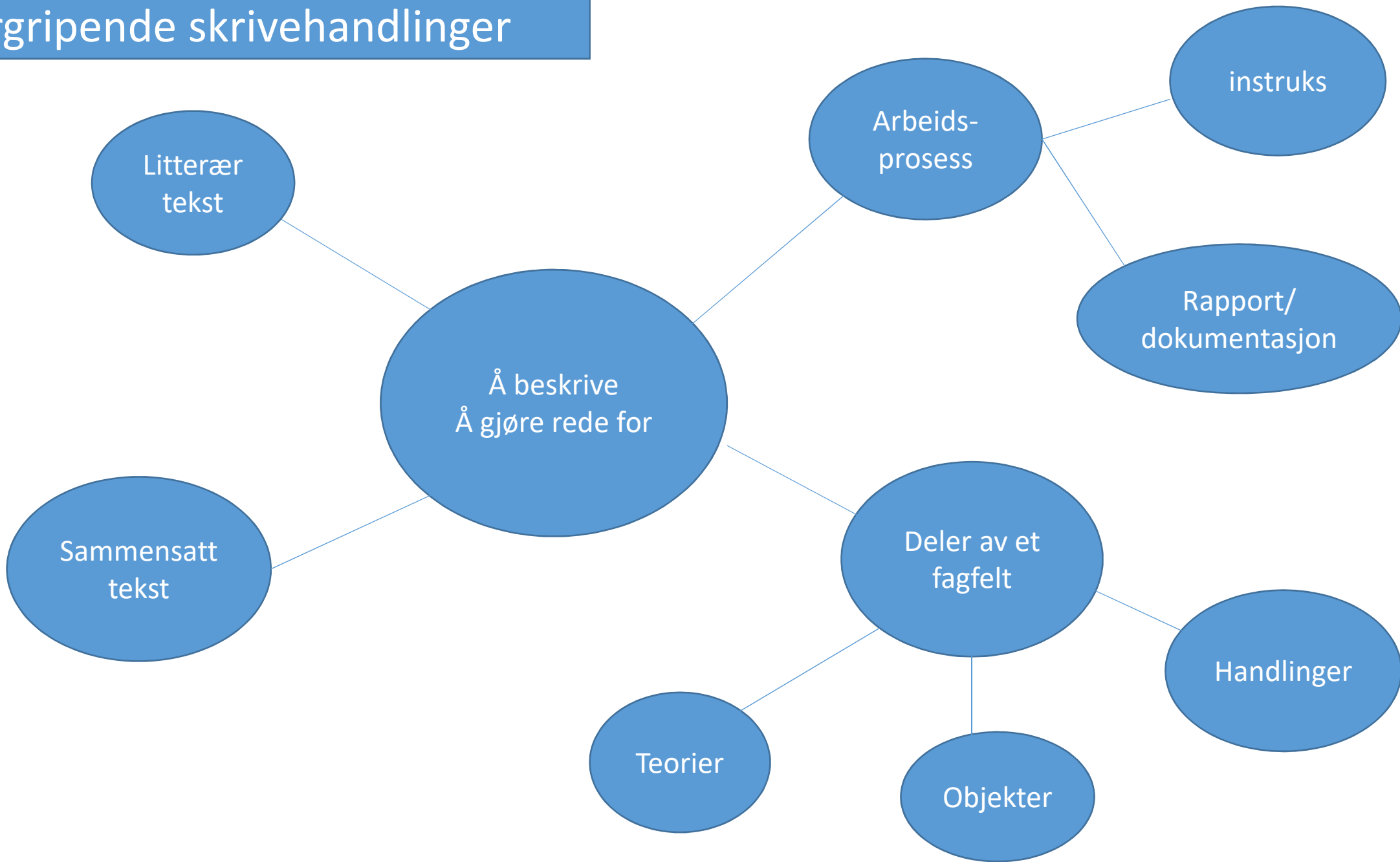
- De fleste oppgavene har en komponent hvor eleven skal beskrive eller gjøre rede for noe.
- I noen oppgaver er det den eneste skrivehandlingen

Eksempler på oppgave – sentral gitt YF (VG2)

Situasjonsbeskrivelse

- **beskriv/forklar** hvordan du skal utføre oppdraget
- **beskriv og begrunn** hvordan du skal utføre oppdraget
- **beskriv, vurder og begrunn** hvordan du skal utføre oppdraget
- **beskriv** hvordan du vil planlegge, gjennomføre og dokumentere oppdraget.

Fagovergripende skrivehandlinger

Verbbeskrivelser i læreplanrevisjonen

Beskrive

«Å beskrive er å skildre eller gjengi en opplevelse, situasjon, arbeidsprosess eller et faglig emne. Å beskrive noe kan også være å bruke relevante fagbegreper for å systematisere kunnskap om emnet.»

Rettet mot en gjenstand eller situasjon

Gjøre rede for

«Å gjøre rede for noe er å gi en faglig begrunnet forklaring av et saksforhold, en problemstilling eller noe vi skal undersøke eller gjennomføre.»

Å begrunne eller forklare det som er beskrevet

Hva kjennetegner disse skrivehandlingene?

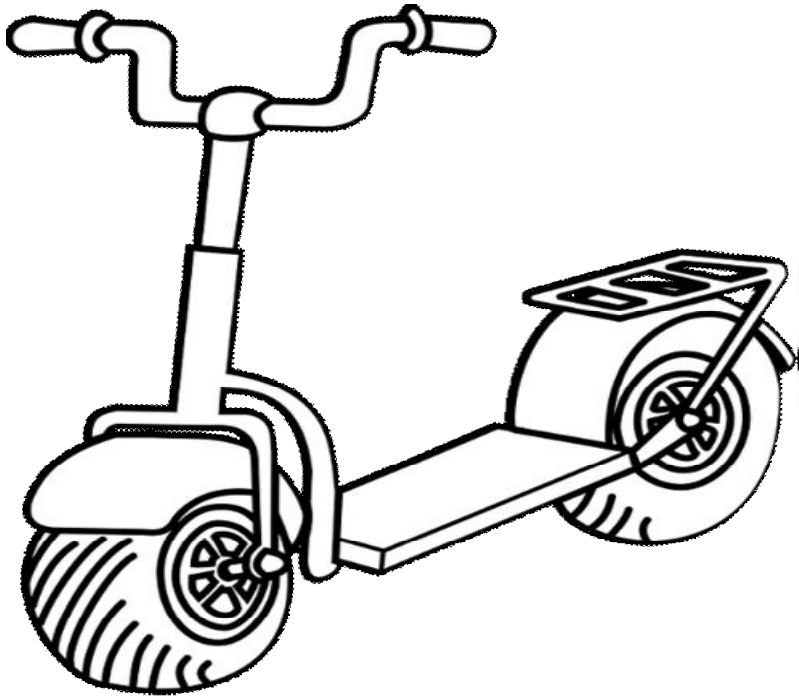
Presenterende, informerende setninger	Bindeord som legger fakta til fakta	Tidsforbindere
Det er ...	Og	Så
Den består av ...	Dessuten	Deretter
Den kan ...	Også	Senere
	I tillegg til	Til slutt

Holder seg til saken (ikke holdninger og meninger)

Objektivt språk uten muntlige innslag som vel, jo og sånn

Bare jeg-form dersom du selv har deltatt i det du beskriver og gjør rede for

Øve på skrivehandlinger - objekt

Dette er en sparkesykkel beregnet på barn. Den består av en ramme påmontert to tykke hjul og styre. I tillegg har den bagasjebrett. Den kan brukes av barn ned til treårsalderen. Den kan være med på å trene opp balanse og reaksjonsevnen hos barn, og dermed gjøre barnet i stand til å sykle på tohjulssykkel senere.

Øve på skrivehandlinger - prosess

Beskriv hva som skal gjøres: Hva er det viktigst å gjøre først, og hvordan skal det gjøres?	
Det neste er	
Deretter	
Til slutt	

Oppgave 2

Hva handler dette diktet om? **Gjør rede for** hvilke språklige virkemidler forfatteren bruker og forklar hvilken funksjon de har. (250 ord)

EG ER HER

Eg skulle ønskje eg var ein annan stad.
At det var sommar og ikkje vinter.
At det var lyst og ikkje mørkt.
At det var sol og stille og ikkje regn og vind.
At nokon såg på meg heile tida og sa eg var
snill og
flink.
Men eg er her. Og nå er det vinter.
Og mørkt. Og regn. Og vind.
Og ingen ser på meg.

ELEVSVAR

Diktet Eg er her handler om en person som ønsker at han var et annet sted der alt var rolig og at han ble likt der. I stedet er han en plass han ikke blir sett på eller likt og det er bare regn og kaldt.

Han har det ikke så bra og jeg tror han blir mobbet. Det tror jeg fordi forfatteren har en spesiell skrivemåte. (67 ord)

Samtale/skriveramme - å gjøre rede for - dikt

Fagspråk jeg har bruk for til dette diktet.	
Presenter diktet (hva heter det, hvem har skrevet det og noe om form og innhold)	Diktet heter ...
Hva handler det om (beskriv hva diktet konkret sier med dine egne ord, ca. tre setninger)	I diktet møter vi...
Gjør rede for virkemidlene. (hva heter de, gi eksempler og analyser hvilken funksjon de har)	Det mest brukte virkemidlet er ... Et eksempel på dette er...

Gjøre rede for sammensatt tekst

Oppgave:

Vedlegg: [Kampanjeannonse](#) fra Helsedirektoratet

Hva er formålet og **hvem** er målgruppa for denne kampanjeannonsen?
Pek på virkemidlene og forklar hvilken funksjon de har. Vurder til slutt hvordan annonsen når fram til målgruppa si.

Kommentar: Definer målgruppe og formålet med teksten kort og presist. Når du ser på virkemidlene, må du se på både tekst og bilde og samspillet mellom dem. Du kan trekke inn begreper fra retorikken.

Elevsvar

Svar 1

Formålet med kampanjen er å få folk til å slutte å røyke med et ekkelt bilde å sterke ord om faren ved røyk og om det virkelig er verd å dø for. Målgruppen er alle de som røyker.

De virkemidlene de bruker her ...

Svar 2

Kampanjeannonsen til Helsedirektoratet er vel laget for en noe yngre målgruppe fordi de ikke bruker ord som lett kan skremme og de bruker ikke stygge bilder. I teksten sier de «I lungene er det millioner av små luftrom. Nesten som en svamp» og så bruker de bilde av en svamp. De sier også «Hver gang du trekker inn tobakksrøyk, trekker du kreftfremkallende tjære inn i lungene» som er grunnen til at svampen er brunsvart.

Først og fremst så synes jeg ...

Skriveramme sammensatt tekst - innledning

Fagspråk jeg har bruk for:	Holdningskampanje, verbaltekst, forgrunn, mellomgrunn, bakgrunn, blikkfang, dialog, budskap og logo
Hvem er sender, hvem er målgruppa og hva vil teksten?	Teksten er ...
Hva består teksten av?	Teksten består av ...
Hva viser bildet? Bruk fagbegrep som forgrunn, mellomgrunn og bakgrunn	Bildet viser ...
Verbalteksten, hvor er den plassert og hva sier den?	Verbalteksten er ...
Har teksten et direkte budskap?	Tekstens budskap er ...

Eksempeltekster fra yrkesfagene

- Kan brukes som eksempeltekster hvor man arbeider med det språklige og det tekstlige.
- Yrkesfagene kan forsyne norsklærerne med eksempeltekster.
- Norsklærerne kan jobbe tverrfaglig med skrivehandlingene og skriverammer

Skriveramme for YF (Terje Jacobsen, Ishavsbyen vgs.)

- Strukturerer tekstene for elevene
- Deler opp teksten
- Skrivearbeidet gjøres etter hvert

Gruppeoppgaver

1. Lag ei skriveramme til å beskrive og gjøre rede for et objekt. Bruk eksempelteksten for sparkesykkel som støtte?
2. Lag en eksempeltekst som beskriver og gjør rede for en prosess. Bruk skriveramma som støtte.
3. Bruk skriveramma til innledninga til sammensatt tekst. Skriv en mønstertekst til ei slik innledning.
4. For de som ikke er norsklærere: Studer skriveramma for TIP. Hva kan du i ditt fag bruke ei slik ramme til? Lag ramma.

Besvarelsene sendes til sonjaar@online.no før kl. 12.45